

Ngày soạn: 5/2/2026

Tiết : 43,44,45.

KẾ HOẠCH BÀI DẠY
BÀI 10: QUYỀN VÀ NGHĨA VỤ CỦA CÔNG DÂN TRONG
HÔN NHÂN VÀ GIA ĐÌNH
(Bộ Kết nối tri thức)

I. MỤC TIÊU BÀI HỌC.

1. Kiến thức

- Nêu được một số quy định cơ bản của pháp luật về quyền và nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình.
- Nhận biết được tác hại, hậu quả của hành vi vi phạm quyền và nghĩa vụ công dân trong hôn nhân và gia đình.

2. Năng lực

- Điều chỉnh hành vi: Phân tích, đánh giá được các hành vi vi phạm quyền và nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình trong một số tình huống đơn giản thường gặp, Tự giác thực hiện các quy định của pháp luật về quyền và nghĩa vụ cơ bản của công dân trong hôn nhân và gia đình bằng những hành vi phù hợp.

- Năng lực phát triển bản thân: Thực hiện được và vận động, giúp đỡ người khác thực hiện được các quy định của pháp luật về quyền, nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình.

- Năng lực tìm hiểu và tham gia các hoạt động kinh tế - xã hội. Vận dụng được các kiến thức về quyền, nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình để phân tích, đánh giá, xử lý các tình huống có liên quan trong thực tiễn cuộc sống

3. Phẩm chất

- Có trách nhiệm và trung thực trong việc chấp hành các quy định của pháp luật về quyền, nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU.

- SGK, SGV, SBT môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật 12;
- Tranh/ảnh, clip, câu chuyện, trò chơi, ví dụ thực tế,... liên quan tới bài học;
- Trích một số điều luật liên quan nội dung bài học;
- Máy tính, máy chiếu projector, bài giảng PowerPoint,....

III. TIẾN TRÌNH DẠY HỌC:

1. Hoạt động: Mở đầu

- a) **Mục tiêu.** Giới thiệu mục tiêu, ý nghĩa của bài học. Khai thác vốn sống, trải nghiệm của HS về quyền của công dân trong hôn nhân và gia đình, tạo hứng thú và giúp HS có những hiểu biết ban đầu về nội dung bài học mới.

- b) **Nội dung.** GV có thể cho HS xem clip quà QUÀ TẶNG CUỘC SỐNG sau đó yêu cầu học sinh thực hiện yêu cầu sau

Theo em, công dân có những quyền gì trong hôn nhân và gia đình?

- c) **Sản phẩm.** Học sinh bước đầu nhận biết được một số quyền và nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình

Theo em, trong hôn nhân và gia đình, công dân có quyền được bảo vệ và tôn trọng bao gồm quyền được đối xử công bằng, không bị lạm dụng hoặc hành hạ; quyền lựa chọn nơi cư trú; quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo,...

d) Tổ chức thực hiện

Giao nhiệm vụ học tập:

- GV có thể cho HS xem clip QUÀ TẶNG CUỘC SỐNG sau đó yêu cầu học sinh thực hiện yêu cầu sau

Theo em, công dân có những quyền gì trong hôn nhân và gia đình?

Thực hiện nhiệm vụ

HS thực hiện nhiệm vụ học tập theo nhóm/cá nhân chuẩn bị câu trả lời ra giấy.

GV mời 1 – 2 HS trả lời câu hỏi, các HS khác bổ sung ý kiến.

Báo cáo, thảo luận

GV nhận xét việc thực hiện nhiệm vụ học tập của HS, sau đó dẫn dắt HS vào bài mới như lời dẫn trong SGK.

Kết luận, nhận định

- Giáo viên nhận xét đánh giá về quá trình thực hiện nhiệm vụ của học sinh

Gv nhấn mạnh:

Quyền và nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình được Nhà nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam ghi nhận trong Hiến pháp năm 2013 và được cụ thể hoá trong Bộ luật Dân sự năm 2015, Luật Hôn nhân và Gia đình năm 2014 cùng nhiều văn bản quy phạm pháp luật quan trọng khác của quốc gia. Thực hiện tốt các quyền và nghĩa vụ này sẽ góp phần nâng cao chất lượng cuộc sống của người dân và xây dựng, củng cố chế độ hôn nhân và gia đình Việt Nam công bằng, văn minh, tiến bộ.

2. Hoạt động: Khám phá

Nội dung 1: Tìm hiểu quyền và nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân

a) Mục tiêu. HS nêu được một số quy định cơ bản của pháp luật về quyền và nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân.

HS phân tích, đánh giá được các hành vi vi phạm quyền và nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân trong một số tình huống đơn giản thường gặp; nhận biết được tác hại, hậu quả của hành vi vi phạm quyền và nghĩa vụ công dân trong hôn nhân.

b) Nội dung. GV giao nhiệm vụ cho HS đọc các thông tin và trường hợp 1, 2, 3, 4 trong SGK để trả lời câu hỏi: *Trong các trường hợp trên, các chủ thể đã vi phạm quy định nào của pháp luật về quyền, nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân? Vì sao?*

Theo em, hành vi vi phạm quyền, nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân có thể dẫn đến những hậu quả gì?

c) Sản phẩm.

1/ Trong trường hợp 1, anh D và chị O vi phạm quy định của pháp luật về quyền và nghĩa vụ của công dân trong kết hôn, vì theo điểm c khoản 2 Điều 5 Luật Hôn nhân và Gia đình năm 2014 quy định: cấm người đang có vợ mà kết hôn hoặc chung sống như vợ chồng với người khác hoặc chưa có chồng mà kết hôn hoặc chung sống như vợ chồng với người đang có vợ. Do đó, khi anh D đã có vợ mà anh và chị O vẫn chung sống như vợ chồng, vẫn tổ chức đám cưới là vi phạm quy định của pháp luật.

+ Trong trường hợp 2, S và chồng (anh họ) vi phạm quy định của pháp luật quyền và nghĩa vụ của công dân trong kết hôn, vì khi kết hôn với chồng, S chỉ mới 16 tuổi, chưa đủ độ tuổi kết hôn theo quy định của pháp luật. Mặt khác, theo quy định của pháp luật thì những trường hợp có họ trong phạm vi ba đời sẽ không được kết hôn với nhau. S và chồng là anh em họ, do đó, hai người có mối quan hệ huyết thống đời thứ 3 với nhau. Như vậy, mối quan hệ hôn nhân của vợ chồng S là trái pháp luật (vi phạm điểm d khoản 2 Điều 5 luật Hôn nhân và Gia đình năm 2014).

+ Trong trường hợp 3, bố mẹ chị H và anh B vi phạm quyền, nghĩa vụ của công dân trong li hôn, vì pháp luật quy định: cấm hành vi cản trở li hôn nhưng bố mẹ chị H và anh B lại dùng nhiều cách để ngăn cản chị H thực hiện quyền li hôn của mình.

+ Anh M, chị K vi phạm quyền, nghĩa vụ của công dân trong li hôn, vì pháp luật cấm hành vi li hôn giả nhưng anh M và chị K vẫn thực hiện hành vi này để tránh ảnh hưởng từ nợ xấu ngân hàng. Ngoài ra, anh M còn có dấu hiệu lừa dối chị K để li hôn vì mục đích trục lợi, do đó, hành vi của anh M là vi phạm pháp luật.

2/ Hành vi vi phạm quyền, nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân có thể dẫn đến những hậu quả như: khiến công dân gặp khó khăn hoặc không thể thực hiện các quyền kết hôn, li hôn của mình; ảnh hưởng tiêu cực đến sức khỏe, tinh thần, tính mạng; ảnh hưởng tiêu cực đến sức khỏe của bà mẹ và trẻ em; ảnh hưởng xấu đến chất lượng dân số; gia tăng đói nghèo; gây rối loạn an ninh trật tự, an toàn xã hội; người vi phạm có thể phải chịu trách nhiệm pháp lí theo quy định của pháp luật;...

d) Tổ chức thực hiện

Hoạt động của giáo viên và học sinh	Dự kiến sản phẩm
Giao nhiệm vụ học tập GV giao nhiệm vụ cho HS đọc các thông tin và trường hợp 1, 2, 3, 4 trong SGK để trả lời câu hỏi: <i>Trong các trường hợp trên, các chủ thể đã vi phạm quy định nào của pháp luật về quyền, nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân? Vì sao?</i> <i>Theo em, hành vi vi phạm quyền, nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân có thể dẫn đến những hậu quả gì?</i> Thực hiện nhiệm vụ - Học sinh đọc thông tin. - HS thực hiện nhiệm vụ theo nhóm/cá nhân, viết câu trả lời ra giấy hoặc phiếu học tập. Báo cáo, thảo luận GV mời 1 – 2 đại diện nhóm/HS trong lớp lần lượt trả lời từng câu hỏi, các HS khác bổ sung ý kiến. Kết luận, nhận định GV nhận xét việc thực hiện nhiệm vụ học tập của HS và kết luận: Công dân có quyền tự do kết hôn khi đáp ứng đủ các điều kiện kết hôn và có quyền yêu cầu Toà án giải quyết li hôn để chấm dứt hôn nhân theo quy định của pháp luật.	1. QUYỀN VÀ NGHĨA VỤ CỦA CÔNG DÂN TRONG HÔN NHÂN Công dân có quyền tự do kết hôn khi đáp ứng đủ các điều kiện kết hôn và có quyền yêu cầu Toà án giải quyết li hôn để chấm dứt hôn nhân theo quy định của pháp luật. Công dân có nghĩa vụ tuân thủ các quy định của Hiến pháp và pháp luật trong kết hôn, li hôn; phải tôn trọng quyền kết hôn, li hôn của người khác.

Nội dung 2: Tìm hiểu nội dung: Tìm hiểu quyền, nghĩa vụ giữa vợ và chồng

a) Mục tiêu.

- HS nêu được một số quy định cơ bản của pháp luật về quyền, nghĩa vụ giữa vợ và chồng.
- HS phân tích, đánh giá được các hành vi vi phạm quyền và nghĩa vụ giữa vợ, chồng trong một số tình huống đơn giản thường gặp; nhận biết được tác hại, hậu quả của hành vi vi phạm quyền và nghĩa vụ giữa vợ, chồng.

b) Nội dung.

GV giao nhiệm vụ cho HS đọc các thông tin và trường hợp 1 trong SGK để trả lời câu hỏi: *Em hãy xác định các quyền và nghĩa vụ giữa vợ và chồng được thể hiện ở trường hợp 1.*

Trong trường hợp 2, chủ thể nào đã vi phạm quy định của pháp luật về quyền và nghĩa vụ giữa vợ và chồng? Hành vi vi phạm đó có thể dẫn đến những hậu quả gì?

c) Sản phẩm.

Trong trường hợp 1, anh D đã thực hiện quyền, nghĩa vụ tạo điều kiện, giúp đỡ vợ phát triển về mọi mặt (nghề nghiệp, học tập, nâng cao trình độ văn hoá, chuyên môn, nghiệp vụ,...) và nghĩa vụ cùng vợ chia sẻ, thực hiện các công việc gia đình thông qua việc động viên chị Y đi học để nâng cao trình độ và có công việc tốt hơn trong tương lai, chủ động sắp xếp thời gian để chăm sóc con và làm việc nhà, tạo điều kiện để chị Y yên tâm đi học.

+ Trong trường hợp 2, anh A đã vi phạm quy định của pháp luật về quyền và nghĩa vụ giữa vợ và chồng. Cụ thể, anh A đã vi phạm nguyên tắc bình đẳng về quyền, nghĩa vụ của vợ, chồng trong cả quan hệ nhân thân và quan hệ tài sản khi luôn tự ý quyết định mọi việc trong nhà, không quan tâm đến ý kiến của chị B và quản lý tất cả nguồn tài chính của gia đình, buộc chị B phải xin từng đồng và mắng chửi chị khi chị chi tiêu không đúng ý dù số tiền của gia đình có một phần do chị B lao động

+ Hành vi vi phạm của anh A có thể dẫn đến những hậu quả như: xâm phạm quyền và lợi ích hợp pháp trong gia đình của chị B; gây ảnh hưởng tiêu cực đến sức khoẻ, tinh thần của chị B; ảnh hưởng tiêu cực đến mối quan hệ của các thành viên trong gia đình; gây ảnh hưởng tiêu cực đến mối quan hệ hôn nhân;...

d) Tổ chức thực hiện

Hoạt động của giáo viên và học sinh	Dự kiến sản phẩm
Giao nhiệm vụ học tập GV giao nhiệm vụ cho HS đọc các thông tin và trường hợp 1 trong SGK để trả lời câu hỏi: <i>Em hãy xác định các quyền và nghĩa vụ giữa vợ và chồng được thể hiện ở trường hợp 1.</i> <i>Trong trường hợp 2, chủ thể nào đã vi phạm quy định của pháp luật về quyền và nghĩa vụ giữa vợ và chồng? Hành vi vi phạm đó có thể dẫn đến những hậu quả gì?</i> Thực hiện nhiệm vụ - Học sinh đọc thông tin. - HS thực hiện nhiệm vụ học tập theo nhóm học tập, chuẩn bị câu trả lời ra giấy hoặc bảng nhóm để trình bày trước lớp Báo cáo, thảo luận GV triển khai phần báo cáo kết quả học tập: mời đại diện 1 – 2 nhóm trình bày câu trả lời, đại diện các nhóm khác nhận xét, phản biện, bổ sung. Kết luận, nhận định GV nhận xét việc thực hiện nhiệm vụ học tập của HS, sau đó kết luận: Vợ chồng bình đẳng trong quan hệ nhân thân và quan hệ tài sản; có quyền và nghĩa vụ ngang nhau về mọi mặt trong gia đình; có nghĩa vụ yêu thương, chung thủy, tôn trọng lẫn nhau; có quyền và nghĩa vụ tạo điều kiện, giúp đỡ nhau phát triển về mọi mặt; có quyền chiếm hữu, sử dụng, định đoạt tài sản riêng của mình.	2. QUYỀN VÀ NGHĨA VỤ CỦA CÔNG DÂN TRONG GIA ĐÌNH a) Quyền và nghĩa vụ giữa vợ và chồng Vợ chồng bình đẳng trong quan hệ nhân thân và quan hệ tài sản; có quyền và nghĩa vụ ngang nhau về mọi mặt trong gia đình; có nghĩa vụ yêu thương, chung thủy, tôn trọng lẫn nhau; có quyền và nghĩa vụ tạo điều kiện, giúp đỡ nhau phát triển về mọi mặt; có quyền chiếm hữu, sử dụng, định đoạt tài sản riêng của mình.

Nội dung 3: Tìm hiểu nội dung: Quyền và nghĩa vụ giữa cha mẹ và con, giữa các thành viên khác trong gia đình

a) Mục tiêu.

- HS nêu được một số quy định cơ bản của pháp luật về quyền, nghĩa vụ giữa cha mẹ và con, giữa các thành viên khác trong gia đình.

- HS phân tích, đánh giá được các hành vi vi phạm quyền, nghĩa vụ giữa cha mẹ và con, giữa các thành viên khác trong gia đình trong một số tình huống đơn giản thường gặp; nhận biết được tác hại, hậu quả của hành vi vi phạm quyền, nghĩa vụ giữa cha mẹ và con, giữa các thành viên khác trong gia đình.

b) Nội dung.

GV giao nhiệm vụ cho HS đọc các thông tin và trường hợp 1 trong SGK để trả lời câu hỏi:

Em có nhận xét gì về hành vi của mỗi chủ thể trong trường hợp 13 Pháp luật quy định giữa cha mẹ và con, giữa các thành viên khác trong gia đình có những quyền và nghĩa vụ gì?

Trong trường hợp 2 và 3, chủ thể nào đã vi phạm quy định của pháp luật về quyền, nghĩa vụ giữa cha mẹ và con, giữa các thành viên khác trong gia đình? Nêu hậu quả của hành vi đó.

c) Sản phẩm.

1/Trong trường hợp 1, M cùng người thân của mình đã thực hiện tốt quyền, nghĩa vụ của các thành viên trong gia đình khi luôn hoà thuận, yêu thương, tôn trọng, giúp đỡ lẫn nhau và tự giác tham gia các công việc chung của gia đình, làm việc, đóng góp công sức, tài chính theo năng lực của bản thân để duy trì cuộc sống chung và tích lũy cho tương lai. Ông bà, bố mẹ M đã thực hiện tốt quyền, nghĩa vụ yêu thương con cháu; sống mẫu mực, trở thành tấm gương tốt cho con cháu học tập. M cùng các anh, chị, em và cháu của mình cũng thực hiện tốt quyền, nghĩa vụ yêu thương, chăm sóc lẫn nhau; yêu quý, hiếu thảo, tôn trọng người lớn tuổi

trong gia đình.

+ Pháp luật quy định về quyền và nghĩa vụ giữa cha mẹ và con, giữa các thành viên khác trong gia đình:

Cha, mẹ có quyền và nghĩa vụ yêu thương, nuôi dưỡng, chăm sóc, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của con; tôn trọng ý kiến của con; chăm lo việc học tập và giáo dục để con phát triển lành mạnh, toàn diện cả về thể chất, trí tuệ và đạo đức.

• Con có quyền được cha mẹ thương yêu, tôn trọng; được học tập và giáo dục; được phát triển lành mạnh về thể chất, trí tuệ và đạo đức; có bốn phận kính trọng, biết ơn, hiếu thảo, phụng dưỡng cha mẹ; có nghĩa vụ và quyền chăm sóc, nuôi dưỡng cha mẹ, đặc biệt khi cha mẹ mất năng lực hành vi dân sự, ốm đau, già yếu, khuyết tật.

Anh, chị, em có quyền, nghĩa vụ thương yêu, chăm sóc, giúp đỡ nhau; có quyền, nghĩa vụ nuôi dưỡng nhau trong trường hợp không còn cha mẹ hoặc cha mẹ không có điều kiện để thực hiện nghĩa vụ của mình.

Ông bà nội, ông bà ngoại có quyền, nghĩa vụ trông nom, chăm sóc, giáo dục cháu, sống mẫu mực và nêu gương tốt cho con cháu; cháu có nghĩa vụ kính trọng, chăm sóc, phụng dưỡng ông bà.

2/ Trong trường hợp 2, ông A và bà G đã vi phạm quy định của pháp luật về quyền, nghĩa vụ giữa cha mẹ và con vì có sự phân biệt đối xử với con trên cơ sở giới, hà khắc với con gái nhưng luôn nuông chiều và cho con trai nhiều quyền lợi hơn.

Hành vi của vợ chồng ông A có thể dẫn đến những hậu quả như: gây nên tình trạng bất bình đẳng giữa các con; ảnh hưởng tiêu cực đến sự phát triển và tương lai của các con; gây bất hoà trong gia đình;...

+ Trong trường hợp 3, anh K đã vi phạm quy định của pháp luật về quyền, nghĩa vụ của con với cha mẹ, cháu với ông bà vì không chịu lao động, đóng góp công sức cho gia đình, tỏ thái độ không tôn trọng bố mẹ, ông bà.

Hành vi của K có thể gây nên những hậu quả như: ảnh hưởng tiêu cực đến mối quan hệ gia đình; ảnh hưởng tiêu cực tới tương lai của K;...

d) Tổ chức thực hiện

Hoạt động của giáo viên và học sinh	Dự kiến sản phẩm
Giao nhiệm vụ học tập GV giao nhiệm vụ cho HS đọc các thông tin và trường hợp 1 trong SGK để trả lời câu hỏi: <i>Em có nhận xét gì về hành vi của mỗi chủ thể trong trường hợp 1. Pháp luật quy định giữa cha mẹ và con, giữa các thành viên khác trong gia đình có những quyền và nghĩa vụ gì?</i> <i>Trong trường hợp 2 và 3, chủ thể nào đã vi phạm quy định của pháp luật về quyền, nghĩa vụ giữa cha mẹ và con, giữa các thành viên khác trong gia đình? Nêu hậu quả của hành vi đó.</i> Thực hiện nhiệm vụ - Học sinh đọc thông tin. - HS thực hiện nhiệm vụ học tập theo nhóm học tập, chuẩn bị câu trả lời ra giấy hoặc bảng nhóm để trình bày trước lớp Báo cáo, thảo luận GV triển khai phân báo cáo kết quả học tập: mời đại diện 1 – 2 nhóm trình bày câu trả lời, đại diện các nhóm khác nhận xét, phản biện, bổ sung. Kết luận, nhận định GV nhận xét việc thực hiện nhiệm vụ học tập của HS, sau đó kết luận:	2. QUYỀN VÀ NGHĨA VỤ CỦA CÔNG DÂN TRONG GIA ĐÌNH b) Quyền và nghĩa vụ giữa cha mẹ và con, giữa các thành viên khác trong gia đình Cha, mẹ có quyền và nghĩa vụ yêu thương, nuôi dưỡng, chăm sóc, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của con; tôn trọng ý kiến của con; chăm lo việc học tập và giáo dục để con phát triển lành mạnh, toàn diện cả về thể chất, trí tuệ và đạo đức. Con có quyền được cha mẹ thương yêu, tôn trọng; được học tập và giáo dục; được phát triển lành mạnh về thể chất, trí tuệ và đạo đức; có bốn phận kính trọng, biết ơn, hiếu thảo, phụng dưỡng cha mẹ; có nghĩa vụ và quyền chăm sóc, nuôi dưỡng cha mẹ, đặc biệt khi cha mẹ mất năng lực hành vi dân sự, ốm đau, già yếu, khuyết tật. Anh, chị, em có quyền, nghĩa vụ thương yêu, chăm sóc, giúp đỡ nhau; có

Cha, mẹ có quyền và nghĩa vụ yêu thương, nuôi dưỡng, chăm sóc, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của con; tôn trọng ý kiến của con; chăm lo việc học tập và giáo dục để con phát triển lành mạnh, toàn diện cả về thể chất, trí tuệ và đạo đức.

Con có quyền được cha mẹ thương yêu, tôn trọng; được học tập và giáo dục; được phát triển lành mạnh về thể chất, trí tuệ và đạo đức; có bốn phận kính trọng, biết ơn, hiếu thảo, phụng dưỡng cha mẹ; có nghĩa vụ và quyền chăm sóc, nuôi dưỡng cha mẹ, đặc biệt khi cha mẹ mất năng lực hành vi dân sự, ốm đau, già yếu, khuyết tật.

quyền, nghĩa vụ nuôi dưỡng nhau trong trường hợp không còn cha mẹ hoặc cha mẹ không có điều kiện để thực hiện nghĩa vụ của mình.

Ông bà nội, ông bà ngoại có quyền, nghĩa vụ trông nom, chăm sóc, giáo dục cháu, sống mẫu mực và nêu gương tốt cho con cháu; cháu có nghĩa vụ kính trọng, chăm sóc, phụng dưỡng ông bà.

3. Hoạt động: Luyện tập

Câu 1: Các chủ thể trong những trường hợp dưới đây có thể thực hiện quyền kết hôn hay li hôn không? Vì sao?

a. Anh N – con trai ông bà B đã 25 tuổi nhưng bị tâm thần bẩm sinh. Mỗi khi phát bệnh, anh N không nhận thức và không làm chủ được hành vi của mình. Ông bà B lo ngại lúc hai người mất, anh N sẽ không còn chỗ dựa nên rất muốn tìm đối tượng cho anh N kết hôn, lập gia đình.

b. Trong thời gian chị O mang thai con đầu lòng, chồng chị là anh P thường xuyên bỏ mặc không quan tâm, chăm sóc vợ. Khi chị O góp ý thì anh P nổi giận và tuyên bố sẽ li hôn với chị.

c. Ông bà nội của anh A sinh được 5 người con, bố A là con cả, cô G là con út. Vì hoàn cảnh khó khăn, ông bà nội của anh A đã đồng ý để vợ chồng người quen nhận cô G làm con nuôi từ khi cô còn bé. Thời gian sau đó, cô G theo bố mẹ nuôi đi nơi khác lập nghiệp nên mất liên lạc với gia đình ông bà nội của anh A. Gần đây, anh A dẫn người yêu là chị M về ra mắt gia đình và xin phép tổ chức đám cưới. Sau khi tìm hiểu, bố mẹ anh A phát hiện chị M là con đẻ cô G nên đã giải thích để anh A với chị M hiểu mối quan hệ huyết thống của mình và yêu cầu hai người chấm dứt mối quan hệ yêu đương. Tuy nhiên, vì tình cảm quá sâu nặng, anh A và chị M không muốn chấm dứt mối quan hệ. Hai người quyết định sẽ về quê chị M đăng kí kết hôn và chung sống với nhau.

a) Mục tiêu.

HS củng cố, hoàn thiện tri thức vừa khám phá về quyền, nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình.

b) Nội dung.

GV giao nhiệm vụ cho HS nghiên cứu từng quan điểm trong bài tập 1 và trả lời câu hỏi *Các chủ thể trong những trường hợp dưới đây có thể thực hiện quyền kết hôn hay li hôn không? Vì sao?*

c) Sản phẩm.

a. Anh N không thể thực hiện quyền kết hôn vì anh N là bệnh nhân tâm thần, không có năng lực hành vi dân sự nên không đáp ứng đủ các điều kiện kết hôn theo quy định của pháp luật.

b. Anh P không thể thực hiện quyền li hôn với chị O vì chị O đang mang thai. Theo quy định của pháp luật thì khi vợ đang có thai, người chồng sẽ không có quyền yêu cầu li hôn.

c. Anh A và chị M không thể kết hôn với nhau vì anh A và chị M là những người có họ với nhau trong phạm vi ba đời. Theo quy định của pháp luật thì những người có họ trong phạm vi ba đời sẽ bị cấm kết hôn với nhau.

d) Tổ chức thực hiện

Giao nhiệm vụ học tập

GV giao nhiệm vụ cho HS nghiên cứu từng quan điểm trong bài tập 1 và trả lời câu hỏi *Các chủ thể trong những trường hợp dưới đây có thể thực hiện quyền kết hôn hay li hôn không? Vì sao?*

Thực hiện nhiệm vụ

Cá nhân HS thực hiện nhiệm vụ học tập, viết câu trả lời vào phiếu học tập.

Báo cáo, thảo luận

GV mời 1 – 2 HS thể hiện quan điểm của mình, các HS khác trong lớp bổ sung ý kiến, sau đó GV nhận xét và kết luận

Kết luận, nhận định

- Giáo viên nhận xét phần trả lời của các học sinh, tổng hợp và đưa ra kết luận

Câu 2. Em hãy nhận xét việc thực hiện quyền và nghĩa vụ của công dân trong gia đình của các chủ thể ở những trường hợp dưới đây.

a. Chị K kết hôn với anh S và có một con chung là cháu V. Anh chị chung sống hạnh phúc được ba năm thì li hôn, chị K nuôi con. Sau li hôn, chị K đã thuê nhà ở riêng nhưng vẫn tạo điều kiện để anh S và ông bà nội thăm nom, chăm sóc cháu V.

b. Anh U và chị D kết hôn với nhau và cả hai đều làm việc ở thủ đô Hà Nội. Sau khi kết hôn, anh U đã tự ý dùng khoản tiền mừng cưới, tiền tiết kiệm của hai người để mua một ngôi nhà ở quê, gần nơi ở của bố mẹ anh và yêu cầu vợ phải nghỉ việc ở thành phố để cùng mình chuyển về quê sinh sống.

c. Vợ chồng anh P, chị E kết hôn được ba năm và đã có một con gái. Anh P là người vô trách nhiệm, không có việc làm ổn định, mọi việc chi tiêu, chăm sóc con cái trong gia đình đều do chị E lo liệu. Thời gian gần đây, anh P thường xuyên tụ tập uống rượu bia với bạn bè và mỗi khi say, anh lại đánh, chửi vợ con.

d. Sau khi kết hôn, anh Đ yêu cầu vợ là chị Q nghỉ việc ở công ty để ở nhà chăm con và nội trợ. Gần đây, chị Q phát hiện anh Đ có mối quan hệ tình cảm với người phụ nữ khác và có một con riêng 5 tháng tuổi. Chị Q yêu cầu li hôn và được anh Đ chấp thuận. Anh Đ đồng ý cho chị Q nuôi con và anh sẽ chu cấp cho con 5 triệu đồng mỗi tháng. Tuy nhiên, về tài sản thì anh Đ chỉ chia cho chị Q 50 triệu đồng vì anh cho rằng chị ở nhà, không làm ra tiền nên không có quyền hưởng những tài sản do anh vất vả làm ra.

a) Mục tiêu. HS rèn luyện kỹ năng xử lý tình huống, liên hệ thực tế nhằm điều chỉnh ý thức, hành vi của bản thân trước những vấn đề liên quan đến quyền, nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình.

b) Nội dung. GV giao nhiệm vụ cho HS nghiên cứu việc làm của nhân vật trong bài tập 2, nhận xét và giải thích về hành vi của các nhân vật trong từng trường hợp. Và đánh giá hành vi của chủ thể sau:

Em hãy nhận xét việc thực hiện quyền và nghĩa vụ của công dân trong gia đình của các chủ thể ở những trường hợp dưới đây.

c) Sản phẩm.

a. Anh S đã thực hiện tốt quy định của pháp luật về quyền, nghĩa vụ giữa cha và con vì dù anh S và chị K đã li hôn, cháu V theo mẹ đi thuê nhà nơi khác để ở nhưng anh vẫn yêu thương, chăm sóc con như trước.

Bố mẹ anh S thực hiện tốt quy định của pháp luật về quyền, nghĩa vụ giữa ông bà và cháu khi thường xuyên tới chỗ ở của con dâu cũ để thăm nom, chăm sóc cháu nội.

b. Hành vi của anh U đã vi phạm quy định của pháp luật về quyền, nghĩa vụ giữa vợ chồng và đáng bị lên án, phê phán. Việc anh U tự ý dùng tiền mừng cưới, tiền tiết kiệm của hai vợ chồng để mua nhà và yêu cầu vợ phải nghỉ việc để chuyển về quê sinh sống đã thể hiện sự thiếu tôn trọng, không bình đẳng trong quan hệ nhân thân và quan hệ tài sản của anh U với chị D. Hành vi của anh U có thể dẫn đến những hậu quả xấu trong mối quan hệ hôn nhân với vợ, thậm chí có thể gây đổ vỡ trong hôn nhân.

c. Hành vi của anh P trái với quy định của pháp luật về quyền, nghĩa vụ của các thành viên trong gia đình và đáng bị phê phán. Việc anh P bỏ mặc vợ tự lo kinh tế, tự chăm sóc con cái một mình và thường xuyên đánh chửi vợ con thể hiện thái độ vô trách nhiệm với gia đình và có thể gây nên những hậu quả tiêu cực nếu không được ngăn chặn kịp thời.

d. Những hành vi của anh Đ là một chuỗi những hành vi sai trái và đáng bị lên án, phê phán. Trong đó, hành vi yêu cầu vợ nghỉ việc để ở nhà chăm con và nội trợ thể hiện thái độ gia

trưởng, áp đặt, thiếu tôn trọng của anh Đ đối với vợ, vi phạm quy định của pháp luật về quyền, nghĩa vụ giữa vợ, chồng; hành vi có tình cảm và có con riêng với người phụ nữ khác khi đang có vợ là vi phạm chế độ hôn nhân một vợ một chồng, vi phạm quy định của pháp luật; hành vi chỉ chia cho chị Q 50 triệu đồng và phủ nhận công sức đóng góp của chị Q trong gia đình là hành vi vi phạm nguyên tắc bình đẳng về quyền và nghĩa vụ giữa vợ chồng trong quan hệ tài sản.

d) Tổ chức thực hiện

Giao nhiệm vụ học tập

GV giao nhiệm vụ cho HS nghiên cứu việc làm của nhân vật trong bài tập 2, nhận xét và giải thích về hành vi của các nhân vật trong từng trường hợp. Và đánh giá hành vi của chủ thể sau:

Em hãy nhận xét việc thực hiện quyền và nghĩa vụ của công dân trong gia đình của các chủ thể ở những trường hợp dưới đây.

Thực hiện nhiệm vụ

Cá nhân HS thực hiện nhiệm vụ học tập, viết câu trả lời vào giấy nháp/phiếu học tập.

Báo cáo, thảo luận

Cá nhân HS thực hiện nhiệm vụ học tập, viết câu trả lời vào giấy nháp/phiếu học tập, GV mời 1 – 2 HS thể hiện quan điểm của mình, các HS khác trong lớp bổ sung ý kiến

Kết luận, nhận định

GV mời 1 – 2 HS thể hiện quan điểm của mình, các HS khác bổ sung ý kiến, sau đó GV nhận xét và kết luận

Câu 3: Các chủ thể dưới đây đã thực hiện đúng hay vi phạm quyền, nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình? Vì sao? Nếu vi phạm thì có thể dẫn đến hậu quả gì?

a. Chị X chung sống như vợ chồng với một người đàn ông đã có vợ.

b. Bố mẹ qua đời đột ngột nên vợ chồng B đón em gái nhỏ về chăm sóc, nuôi dưỡng.

c. Vợ chồng hàng xóm nhà ông C nhiều lần ngược đãi con nhỏ.

d. Các con của bà H đùn đẩy trách nhiệm, không chịu phụng dưỡng khi mẹ già yếu, không đi lại được.

e. Anh P mua một chiếc xe máy tặng em gái nhưng giấu không cho vợ biết

a) Mục tiêu. HS rèn luyện kỹ năng xử lý tình huống, liên hệ thực tế nhằm điều chỉnh ý thức, hành vi của bản thân trước những vấn đề liên quan đến quyền, nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình.

b) Nội dung. GV giao nhiệm vụ cho HS đọc từng tình huống và trả lời câu hỏi

Các chủ thể dưới đây đã thực hiện đúng hay vi phạm quyền, nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình? Vì sao? Nếu vi phạm thì có thể dẫn đến hậu quả gì?

c) Sản phẩm.

TH	Chủ thể dưới đây đã thực hiện đúng hay vi phạm quyền	Giải thích	Hậu quả
a	Chị X vi phạm định pháp quy của luật về quyền và nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình.	Pháp luật quy định cấm người chưa có chồng chung sống như vợ chồng với người đang có vợ. Do đó, hành vi của chị X là hành vi trái pháp luật, không tuân thủ nguyên tắc chế độ hôn nhân một vợ, một chồng.	Pháp luật quy định cấm người chưa có chồng chung sống như vợ chồng với người đang có vợ. Do đó, hành vi của chị X là hành vi trái pháp luật, không tuân thủ nguyên tắc chế độ hôn nhân một vợ, một chồng.
b	Vợ chồng anh B thực hiện đúng quy định	Theo quy định của pháp luật, anh, chị, em có	

	của pháp luật về quyền, nghĩa vụ giữa anh, chị, em trong gia đình.	quyền, nghĩa vụ nuôi dưỡng nhau trong trường hợp không còn cha mẹ. Do đó, việc vợ chồng anh B đón em gái nhỏ về chăm sóc, nuôi dưỡng khi bố mẹ đột ngột qua đời là thực hiện đúng quyền, nghĩa vụ của anh, chị đối với em gái.	
c	Vợ chồng hàng xóm nhà ông C vi phạm quy định của pháp luật về quyền và nghĩa vụ giữa cha mẹ với con.	Theo quy định của pháp luật, cha mẹ có nghĩa vụ yêu thương, trông nom, nuôi dưỡng bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của con chưa thành niên; con có quyền được cha mẹ thương yêu, tôn trọng, được phát triển lành mạnh về thể chất, trí tuệ và đạo đức, được bảo vệ khỏi bất cứ hình thức xâm hại, ngược đãi nào. Do đó, việc vợ chồng hàng xóm	Gây nên những tổn thương về thể chất, tinh thần cho trẻ em; gây ảnh hưởng tiêu cực đến sự phát triển bình thường của trẻ; ảnh hưởng tiêu cực đến an ninh trật tự, an toàn xã hội; khiến người vi phạm phải chịu trách nhiệm pháp lý tương ứng.... nhà ông C nhiều lần ngược đãi con nhỏ là hành vi vi phạm pháp luật, vi phạm quyền và nghĩa vụ của bố mẹ với con.
d	Các con của bà H vi phạm quy định của pháp luật về quyền và nghĩa vụ giữa con với cha mẹ.	Theo quy định của pháp luật, con có nghĩa vụ chăm sóc, nuôi dưỡng cha mẹ, đặc biệt khi cha mẹ mất năng lực hành vi dân sự, ốm đau, già yếu, khuyết tật. Hành vi đùn đẩy trách nhiệm, không chịu phụng dưỡng khi mẹ già yếu, không đi lại được vi phạm quy định của pháp luật về nghĩa vụ của con đối với cha mẹ.	Gây ảnh hưởng tiêu cực đến mối quan hệ gia đình; ảnh hưởng tiêu cực đến sức khỏe và tinh thần của bà H; khiến các con của bà H có thể phải chịu trách nhiệm pháp lý tương ứng....
e	Anh P vi phạm quy định của pháp luật về quyền, nghĩa vụ giữa vợ và chồng.	Theo quy định của pháp luật, vợ chồng có quyền và nghĩa vụ ngang nhau trong quan hệ tài sản, việc sử dụng tài sản chung phải có sự bàn bạc, thỏa thuận chung của hai vợ chồng. Do đó, việc anh P mua xe máy cho em gái nhưng giấu không cho vợ biết là trái	Xâm phạm quyền và lợi ích hợp pháp của vợ anh P; gây ảnh hưởng tiêu cực đến mối quan hệ hôn nhân và quan hệ gia đình:...

		với quy định pháp luật và thể hiện sự thiếu tôn trọng vợ trong quan hệ tài sản.	
--	--	---	--

d) Tổ chức thực hiện

Chuyển giao nhiệm vụ

GV giao nhiệm vụ cho HS đọc từng tình huống và trả lời câu hỏi

Các chủ thể dưới đây đã thực hiện đúng hay vi phạm quyền, nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình? Vì sao? Nếu vi phạm thì có thể dẫn đến hậu quả gì?

Thực hiện nhiệm vụ

HS làm việc nhóm chuẩn bị bài giới thiệu.

Báo cáo, thảo luận

GV triển khai báo cáo kết quả thảo luận cho từng cấp độ.

Kết luận, nhận định

GV nhận xét và kết luận giúp học sinh thấy được những hậu quả mà các chủ thể phải gánh chịu do hành vi vi phạm các quyền và nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình

Câu 4: 4. Em hãy xử lý tình huống sau:

Sau khi kết hôn, vợ chồng anh trai của M mua nhà ở riêng trên thành phố. Gần đây, M được bố mẹ yêu cầu mang thực phẩm sạch ở quê lên thăm chị dâu đang mang thai. Trong thời gian ở nhà anh chị, M thấy anh trai của mình không bao giờ làm việc nhà, mọi việc đều do chị dâu làm.

Nếu là M, em sẽ khuyên anh trai như thế nào để anh thực hiện tốt quyền, nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình?

a) Mục tiêu. HS rèn luyện kỹ năng xử lý tình huống liên hệ thực tế nhằm điều chỉnh ý thức, hành vi của bản thân trước những vấn đề liên quan đến quyền, nghĩa vụ của công dân về hôn nhân và gia đình

b) Nội dung. GV giao nhiệm vụ cho HS đọc thông tin trong bài tập 4 và trả lời câu hỏi theo từng tình huống

Nếu là M, em sẽ khuyên anh trai như thế nào để anh thực hiện tốt quyền, nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình?

c) Sản phẩm.

Nếu là M, em sẽ giải thích để anh trai hiểu quy định của pháp luật về quyền, nghĩa vụ giữa vợ và chồng, hiểu được tình trạng sức khỏe của chị dâu. Khuyên anh nên thực hiện tốt quyền, nghĩa vụ của mình để chăm sóc chị dâu thật tốt và giữ gìn hạnh phúc gia đình,...

d) Tổ chức thực hiện

Chuyển giao nhiệm vụ

GV giao nhiệm vụ cho HS đọc thông tin trong bài tập 4 và trả lời câu hỏi theo từng tình huống

Nếu là M, em sẽ khuyên anh trai như thế nào để anh thực hiện tốt quyền, nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình?

Thực hiện nhiệm vụ

HS làm việc nhóm chuẩn bị bài giới thiệu.

Báo cáo, thảo luận

GV triển khai báo cáo kết quả thảo luận cho từng cấp độ.

Kết luận, nhận định

GV nhận xét và kết luận giúp học sinh thấy được sự vai trò của việc thực hiện quyền và nghĩa vụ công dân về hôn nhân và gia đình.

4. Hoạt động: Vận dụng

Trong cuộc sống hằng ngày, em đã làm gì để thực hiện quyền và nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình? Những việc làm đó mang lại ý nghĩa như thế nào đối với bản thân em và những người xung quanh?

a) Mục tiêu. HS tự giác áp dụng những điều đã học để phát hiện và giải quyết các vấn đề liên quan đến việc thực hiện quyền và nghĩa vụ của công dân về quyền và nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình

b) Nội dung. GV giao nhiệm vụ cho HS thực hiện bài tập vận dụng tại nhà:

Trong cuộc sống hằng ngày, em đã làm gì để thực hiện quyền và nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình? Những việc làm đó mang lại ý nghĩa như thế nào đối với bản thân em và những người xung quanh?

c) Sản phẩm.

Bước đầu áp dụng những điều đã học để phát hiện và giải quyết các vấn đề liên quan về quyền và nghĩa vụ của công dân về hôn nhân và gia đình trong cuộc sống hằng ngày.

d) Tổ chức thực hiện

Chuyển giao nhiệm vụ

GV giao nhiệm vụ cho HS thực hiện bài tập vận dụng tại nhà:

Trong cuộc sống hằng ngày, em đã làm gì để thực hiện quyền và nghĩa vụ của công dân trong hôn nhân và gia đình? Những việc làm đó mang lại ý nghĩa như thế nào đối với bản thân em và những người xung quanh?

Thực hiện nhiệm vụ

- Học sinh làm việc ở nhà, suy nghĩ và hoàn thành nhiệm vụ

Báo cáo, thảo luận

- Giáo viên bố trí thời gian để các học sinh chia sẻ bài viết của mình qua nhóm lớp để các học sinh khác cùng trao đổi

Kết luận, nhận định

- Căn cứ vào các tiêu chí, các yêu cầu đặt ra đưa ra những nhận xét để giúp các học sinh hiểu hơn việc thực hiện quyền và nghĩa vụ của công dân về hôn nhân và gia đình trong cuộc sống hằng ngày.

=====